

λεῖ νὰ ἀγοράσῃτε ταῦτα πάντα διὰ τὴν βιβλιοθήκην τῆς Α. Μ. ἀλλ' ἐὰν δὲν ἤθελον εὐρεθῇ εἰς τὴν βιβλιοθήκην ταύτην εἰμὴ βιβλία προσευχῶν, ἢ ἄλλα ἐκκλησιαστικὰ ἑλληνικὰ βιβλία, τὰ ὅποια δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι δι' ἡμᾶς καμμίαν ὠφέλειαν, εἰς τοιαύτην περίστασιν, λέγω, δὲν θέλετε ἀγοράσαι τὴν βιβλιοθήκην ταύτην. »

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη μαρτυρεῖ ὅτι εἶχον ὑπόληψιν οὐ μικρὰν περὶ τῆς παιδείας τοῦ Παναγιώτη καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πρωτεύουσῃ τοῦ γαλλικοῦ κράτους, ἂν καὶ κατὰ δυστυχίαν, μὴ ἔχοντες ὑπόψιν τὴν συνέχειαν τῆς ἀλληλογραφίας ταύτης, δὲν γνωρίζομεν ἐὰν εὐρέθησαν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ διερμηνέως τὰ ζητούμενα χειρόγραφα καὶ συγγράμματα, ὅποια τινὰ ἦσαν ταῦτα, καὶ εἰς ποίαν τιμὴν ἠγοράσθησαν.

Ἰδοὺ δὲ πῶς ὁ Ἀμμυρὸς ἱστορεῖ τὰ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Παναγιώτη Νικουσίτη. « Ζημία οὐχὶ κοινὴ διὰ τε τὴν Πύλιν καὶ τὴν αὐτοκρατορικὴν αὐλὴν ὑπῆρξεν ὁ θάνατος τοῦ Παναγιώτη Νικουσίτη, ἀποβιώσαντος ἐξ ἀποπληξίας. Ἐπὶ εἴκοσι καὶ πάντε ἔτη, τὸ μὲν πρῶτον ὡς διερμηνεὺς τῆς αὐτοκρατορικῆς πρεσβείας, ἔπειτα συγχρόνως ὡς διερμηνεὺς τῆς τε Πύλης καὶ τῆς πρεσβείας, τελευταῖον δὲ, ἀπὸ τῆς ἐπὶ τὴν Κρήτην στρατείας τοῦ Ἀχμέτ Κιουπριλῆ, ὡς διερμηνεὺς μόνης τῆς Πύλης, μεγίστας ὑπηρεσίας προσήνεγκεν εἰς μὲν τὴν Πύλιν, συντελέσας εἰς τὴν ταχυτέραν τῆς Κανδίας παράδοσιν, εἰς δὲ τὴν αὐτοκρατορικὴν αὐλὴν, διὰ τῆς ἀνακαλύψεως καὶ τῆς ἐπανειλημμένης ματαιώσεως τῆς ἐνεργείας τῶν Οὐγγρων ἀποστατῶν, οἵτινες καὶ μόνοι ἐχάρησαν διὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ. Ἦν δὲ ὁ πολιτικὸς οὗτος ἀνὴρ δεξιὸς μὲν περὶ τὰς διαπραγματεύσεις, προορατικώτατος δὲ τῶν δημοσίων πραγμάτων, παράδειγμα τιμιότητος, ὀχύρωμα κατὰ τῆς στάσεως, προστάτης τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας, ὑπὲρ ἧς ἀπειλογήσατο μὲν πρὸς τὸν Βεννῆ Ἐρέντην, ἐκτέλεσεν δὲ τὴν κατοχὴν τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἱερῶν τόπων, καὶ συνελόντι εἰπεῖν, θεμέλιος λίθος τῆς ἐπιρροῆς τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰ τῆς Πύλης πράγματα. »

Μετὰ τὸ ἐγκώμιον τοῦτο ἱστορικοῦ ἐμβριθοῦς, ὅστις πρὸς τοῖς ἄλλοις εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν ἄπασαν τὴν ἀλληλογραφίαν τῶν πρεσβείων τῆς αὐτοκρατορίας, πᾶς ἔπαινος ἡμῶν ἤθελεν εἶναι περιττός. Περὶ τοῦ κατ' ἰδίαν βίου τοῦ ἀνδρὸς ὀλίγα, καθ' ἃ προεῖπομεν, γνωρίζομεν. Ἀπέθανε μὲν ἐξ ἀποπληξίας, ἀλλ' εἶχε πρὸ μηνῶν ἀσθενήσει βαρέως, ὡς δηλοῦται ἀπὸ τῆς τελευταίας αὐτοῦ ἐπιστολῆς, ἣν ἔγραψε τῇ 8 Σεπτεμβρίου 1673, τρεῖς περίπου ἔσδομάδας πρὸ τοῦ θανάτου του, πρὸς τὸν Βαῖλλον τῶν Ἑνετῶν Κουρηνῶν, ἐν ἧ ὁμιλεῖ περὶ τῆς δεινῆς ἀσθενείας, ὑπὸ τῆς ὁποίας αὐτός τε καὶ ὁ Μέγας Βεζύρης κατετρώχοντο ἀπὸ τῆς ἐξ Ἀδριανουπόλεως ἀναχωρήσεώς των. Ἡ σύζυγος αὐτοῦ λέγεται, κατὰ τὸν ὑπὸ τοῦ Ἀμμυροῦ παρατιθέμενον Rycaut (Histoire de l'état présent de l'église grecque), γυνὴ φιλόδοξος καὶ ἀγέρωχος καὶ εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ

μάλιστα πράγματα ἀναμιγνυομένη, ὁ δὲ Παναγιώτης παρίσταται ὡς ὑπερδίδων ἐνίοτε πλέον τοῦ δεόντος εἰς τὰς ἀξιώσεις ἐκείνας. Ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Γιαννάκης Κληρονόμος διετέλεσε μετ' αὐτὸν διερμηνεὺς ἀλλὰ μόνης τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, διότι εἰς τὸ παρὰ τῇ Ἰ. Πύλῃ μέγα αὐτοῦ ἀξίωμα ὁ Παναγιώτης διάδοχον Ἑλληνα δὲν ἔσχεν εἰμὴ Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτον τὸν ἐξ ἀπορόρητων, τοῦ οὐποίου καὶ τὸ στάδιον καὶ τὸ ὄνομα ἀπέβη πολὺ παρ' ἡμῖν γνωστότερον· ἀλλὰ δι' αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὀλίγοι ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐγίνωσκον τὰ κατὰ τὸν Παναγιώτην Νικουσίτην, τὸν ἀκρογωνιαίον τοῦτον λίθον, ὡς πρὸ μικροῦ εἶπεν ὁ Ἀμμυρὸς, τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐπιρροῆς εἰς τὰ ὀθωμανικὰ πράγματα, ἐνομίσαμεν καλὸν νὰ διαλαῶμεν ἐνταῦθά τινι περὶ τοῦ ἀνδρὸς, εὐχόμενοι ὅπως ἕτεροι, πλείοτερον ἔχοντες ἡμῶν χρόνον καὶ εὐτυχήσαντες νὰ ἀναδιφύσωσιν ἔγγραφα, τὰ ὅποια ἡμεῖς δὲν εἰχομεν ὑπόψιν, συμπληρώσωσι τὴν εἰκόνα ἐνὸς τῶν περιφανέστερων ἀνδρῶν, ὅσους παρήγαγε τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἐπὶ τῆς μακρᾶς ἐποχῆς τῆς δουλείας αὐτοῦ.

Η ΝΗΣΟΣ ΑΝΔΡΟΣ

καὶ οἱ ἐν αὐτῇ Δυνασταί (1207—1566).

(Συνέχ. ἴδε φυλλάδ. 244, 245 καὶ 246.)

—οοο—

III. Ανδρέας Ζένος δυνάστης Ἀνδρου.

1427—1437.

Ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως τοῦ νέου κυριάρχου εἶχε καθησυχάσει ἐπὶ καιρὸν τινα ἡ ὑπόθεσις τοῦ οἴκου Σομμαρίπα, ὅστις ἀντικατέστησε τὴν ἀποθανοῦσαν Μαρίαν Σανοῦδην. Οἱ ἀδελφοὶ Χρυσῖνος καὶ Νικολῶς ἐδοκίμασαν πολλὰ ὅπως συμφωνήσωσι μετὰ τῆς Βενετίας περὶ τοῦ ποτὲ ὑπὸ τῆς Μαρίας κατεχομένου τριτημορίου τῆς Εὐβοίας. Τὴν 15 Ἀπριλίου 1427 ἐπατράπη αὐτοῖς νὰ πληρώσωσι τὸ πασὸν 4 λιρῶν, 17 σολιδίων καὶ 9 1/2 δηνάρων, τὰ ὅποια ἡ μήτηρ αὐτῶν ἐχρεώσται ἀκόμη εἰς τὸ βενετικὸν ταμεῖον διὰ καθυστεροῦντας φόρους ἐπὶ τυροῦ, εἰς προθεσμίαν ἐντὸς ἐνὸς ἔτους, διότι ἐξ αἰτίας τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων δικῶν, εἰς τὰς ὁποίας πάντοτε εὕρισκετο ἡ οἰκογένειά των, εἶχον ἐκπέσει πολὺ, καὶ αὐτῇ των ἡ κατάστασις ἐγένετο καὶ ἐξῆς ἀφορμὴ νὰ ἀρχίσωσι νέας δίκας.

Ὅσον ῥωμαλεὸς καὶ δραστήριος ἦτο ὁ Πέτρος Ζένος, τόσον ἀδρανὴς καὶ ἀρρώστος ἦτο ὁ υἱὸς του Ἀνδρέας, καὶ ἡ κατάστασις τῆς υγείας του προσμήνυε πρόωρον θάνατον. Ἦδη εὐθύς μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ πατρὸς του περιέπεσαν εἰς κινδυνώδη ἀσθέ-

νειαν απειλούσαν τὸ τέλος ἐγγύς· ὅθεν ἡ Βενετία ἵνα προλάβῃ πᾶν ἐνδεχόμενον, ἔγραψε τὴν 19 Ἰουλίου 1427 τῷ βασιλεῖ τῆς Εὐρίπου Ἀντωνίῳ Μιχιέλη καὶ τοῖς συμβούλοις αὐτοῦ Θαδδαίου Ἰουστινιάνη καὶ Πύλλῳ Ζανῇ ἵνα τηρήσωσι τὰ δικαιώματα τοῦ Μάρκου Ζένου, καὶ ἐὰν ὁ ἀδελφός του, ὁ κύριος τῆς Ἄνδρου, ᾔθελεν ἀποθάνῃ, εὐθὺς νὰ ἐνεργήσωσι προσωρινὴν τῆς νήσου κατὰσχέσιν ἐν ὀνόματι τῆς Βενετίας, ἵνα μὴ περιέλθῃ εἰς ξένας χεῖρας, καὶ νὰ τὴν διοικῶσι μέχρι νεωτέρων διαταγῶν. Ἐπειδὴ ὁμοῦ ἐν τούτοις ὁ Ἀνδρέας δι' αὐτὴν τὴν φορὰν ἀνέλαβεν ἐκ τῆς ἀσθενείας του, ἀνεβλήθη ἡ κατὰσχέσις. Εὐθὺς μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Χρυσῖνος Δε Σουμαρίπα, κύριος τῆς Πάρου εἰς Βενετίαν, με σκοπὸν ἐν πρώτοις ν' ἀποκτήσῃ δι' ἐαυτὸν τὴν Αἰδηψόν, ἥτις ἀπὸ τοῦ 1410 εἶχε δημευθῇ, καὶ τῆς ὁποίας ἐστέρησαν κατὰ τὸ λέγειν του τὴν μητέρα του Μαρίαν· παρουσίασε δὲ ἔγγραφα ἐκ τῶν ὁποίων διαφάνηκεν, ὅτι ὁ δούξ Νικολῶς Α'. Σανούδος τῆς Νάξου, ἔπειτα ὁ ἀδελφός του Ἰωάννης Α', ἡ θυγάτηρ τούτου Φιωρέντζα, Νικολῶς ὁ Β'. Ἀλλὰ Κάρκερι καὶ ἡ χήρα αὐτοῦ Περωνίλλα τὴν ἐξουσιάζον, καὶ ὅτι ἐπομένως ὡς κληρονομικὸν κτῆμα τῶν Σανούδων προσῆκεν αὐτῷ. Ἐν Βενετία ἦσαν τόσον ὀλίγον πληροφορημένοι περὶ τῆς ὅλης ταύτης ὑποθέσεως, ὥστε δὲν ἠδύναντο νὰ ἐπιφέρωσι τὴν περὶ ταύτης κρίσιν των ταχέως· τὰ πράγματα διὰ τοῦτο ἐχρόνιζον, καὶ ὁ Χρυσῖνος ἀφ' οὗ περιέμενεν ἀρετὸν καιρὸν, ἐπὶ τέλος ἠτήσατο ἵνα χορηγήσωσιν αὐτῷ πλοῖον 16 μέχρι 18 σελμάτων, ὥστε νὰ δυνηθῇ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Πάρου. Ἄν καὶ ἡ αἴτησις αὕτη ἐγένετο δεκτὴ τὴν 19 Ἰουνίου 1430 παρὰ τῆς ἐπὶ τῶν αἰτήσεων ἐπιτροπῆς (Pregadi) ἐν τούτοις ἔμεινεν ἀκόμη ἐν Βενετία, διότι ὁ μόνος σκοπὸς του ἦτο νὰ ἀπολαύσῃ εὐνοϊκὴν ὑπὲρ ἐαυτοῦ ἀπόφασιν περὶ τῆς Αἰδηψοῦ. Μετὰ πολλὰς συζητήσεις ἀπεφασίσθη τὴν 30 Νοεμβρίου 1431, ὅτι ἔπρεπε νὰ ὀρισθῇ ἡ 4 Δεκεμβρίου ὡς τελικὴ δικάσιμος ἡμέρα τῆς ὑποθέσεως τοῦ οἴκου Σανούδου-Σουμαρίπα. Ἡ ἀπόφασις ἥτις ἐξεδόθη τὴν 29 τοῦ ἰδίου μηνὸς διαλάμβανε, ὅτι ἡ μὲν Αἰδηψὸς ἔπρεπε νὰ παραδοθῇ εἰς αὐτόν, ἀλλ' ὅτι ἔπρεπεν ἐκεῖνος νὰ πληρώσῃ ὅλα τὰ ἔξοδα ὅσα ἐγένοντο ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκμισθώσεως τῆς ὀχυρᾶς αὐτῆς θέσεως εἰς τὸν Λέοντα Κουκουδάτον, καθ' ὅσον αὐτὰ ἔλαβον χώραν διὰ τὴν ἐπιδιόρθωσιν τοῦ φρουρίου. — — — Ἐν ᾧ δὲ τότε ὁ στόλος τῶν Γενουησίων (1432) ἠρῆμωσε τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Παλάγους, καὶ μάλιστα τὴν Νάξον καὶ Ἄνδρον, ὁ Χρυσῖνος ἐπαυρόμενος διὰ τὴν παραχώρησιν τῆς Αἰδηψοῦ, ἐξηκολούθει ἐν Βενετία νὰ κινῇ νέας ἀγωγὰς, ἐξαιτούμενος τὸ ὅλον τριτημόριον τῆς Εὐβοίας, τὸ ὁποῖον εἶχε δημευθῇ μετὰ τὴν τελευταίαν τῆς μητρός του Μαρίας Σανούδης. Ἡ Γερουσία καὶ ταύτην τὴν φορὰν ἐνέδωκεν εἰς τὴν αἴτησίν του, καὶ διέταξε τὴν 7 Ἀπριλίου 1433 νὰ ἀναζητηθῇ ἐπὶ τίνι δικαιώματι εἶχον δημευθῇ κατὰ τὸ 1426 τῆς Μαρίας τὰ κτήματα ἐν Εὐβοίᾳ. Κατὰ συνέπειαν ὁ βασιλεὺς

Μαφφαῖος Δανάτος (1432—1434) τὴν 27 Αὐγούστου ἐπενέδωκεν αὐτῷ ἐν πρώτοις τὸ χωρίον Πάλη, καὶ ἀποκατεστάθη ὡς κύριος ὑπὸ τοῦ διζδόχου τοῦ Ἀλβάνου Σχηρέδου (1434—1436) κατὰ τὴν 19 Νοεμβρίου 1435 εἰς τὴν κυριότητα τοῦ τεταρτημορίου τιμαρίου τινὸς καμμένου πλησίον τῆς Λιχάδος, τὸ ὁποῖον ἕως τότε ἀνήκεν εἰς τὸν οἶκον Λά Γρόνδα. Ἐν ᾧ Χρυσῖνος ὁ Α' ἀδικήσας ἐπέπεσον ἀξιώσεις, δὲν ἔπαυε καὶ ἡ ἀδελφὴ του Φιωρέντζα Σουμαρίπα, χήρα τοῦ Ἰακώβου Α' Κρίσπου, νὰ παρουσιάζῃ νέας ἀγωγὰς πρὸς ἀνάκτησιν τῆς ἐπὶ χρεὶα συντάξεώς της. Ἴνα βοηθήσωσιν αὐτὴν εἰς τὰ δίκαιά της, ἔγραψεν ἡ Γερουσία τὴν 2 Ἰανουαρίου 1434 πρὸς ἅπαντας τοὺς ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἀρμοστὰς νὰ ἐνεργήσωσι κατὰσχέσιν ἐπὶ ὅλων τῶν πραγματειῶν καὶ κτημάτων τοῦ δουκὸς Ἰωάννου τοῦ Β', Κρίσπου, καὶ τῶν ὑπηκόων του. Οὕτω λοιπὸν διέταξεν ὁ Μάρκος Βενιέρ διοικητὴς τῆς Σιτίας (Sitia) νὰ κατὰσχέθωσι πολυπληθεῖς ἐν Κρήτῃ ἐπισωρευμέναι πραγματεῖαι τοῦ Ἀνδρέα Ζένου τῆς Ἄνδρου, ἐν ᾧ ὁ Νικολῶς Μαλιπιέρος, ὁ τότε ἀρμοστής τῆς Τήνου καὶ Μυκόνου (1433—1435) συνέλαβε πλοῖον φορτωμένον ὑψίσματα Ἰανούλη τοῦ Γ'. Ἀὰ Κορώνια δυνάστου τῆς Σίφνου, διότι ἀμφότεροι ὡς ὑποτελεῖς τοῦ δουκὸς ἔπρεπε νὰ παράσχωσιν ἐγγύγνα διὰ τὰ πραττόμενα ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Β'· ἀλλ' οὗτος ἀνταπείδωκεν ἴσα πρὸς ἴσα, καὶ ἀπετάθη πρὸς τὸν ἀδελφὸν τῆς ἐναγούσης Χρυσῖναν τὸν δυνάστην τῆς Πάρου, ἀπαίτων νὰ δώσῃ οὗτος ναύτας ἐκ Πάρου καὶ Ἀντιπάρου διὰ τὸν δουκικὸν στόλον, καὶ ἠνόχλει αὐτὸν παντοιοτρόπως. Καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ γράμμα τῆς Γερουσίας ὑπὸ ἡμερομηνίαν 22 Ἰουλίου 1434 δὲν ἐχαλίνωσε τὴν διαγωγὴν του. Συγχρόνως παρουσιάσθη Ἀνδρέας Ζένος ὁ δυνάστης τῆς Ἄνδρου αὐτοπροσώπως ἐν Βενετία, ἵνα διαμαρτυρηθῇ ἐνώπιον τῶν δημοσίων κατηγόρων (Anvogadori del comune), διὰ τὰς κατασχεθείσας του πραγματείας, ἐν ᾧ Ἰανούλης ὁ Γ' ἐδήλωσεν ἐγγράφως, ὅτι δὲν ὑπῆρχεν εἰς καμμίαν σχέσιν ὑποτελείας πρὸς τὸν Κρίσπον· καὶ οἱ μὲν δημοσίοι κατήγοροι ἀπέπεμψαν τὴν 8 Ἀπριλίου ἀμφοτέρους τοὺς ἀναφερομένους· ἀλλ' ἐκεῖνοι ἀπετάθησαν νῦν εἰς τὴν Γερουσίαν, ἵνα ὑποβληθῇ ἡ ὑπόθεσις εἰς νέαν ἐξέτασιν. Παρουσιάσθησαν δὲ ἐνώπιον τῆς Γερουσίας τὴν 24 Ἰουλίου ἡ Φιωρέντζα Σουμαρίπα, ὁ Ἀνδρέας Ζένος καὶ Γυλιελμάτζος Κρίσπος δυνάστης τῆς Ἀνάφης ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ ἀδελφοῦ του Ἰωάννου τοῦ Β'· καὶ ἔγεινε μὲν πρότασις νὰ ἀπαλλαχθῇ ὁ Ζένος τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ νὰ παρέχῃ ἐγγύγνην διὰ χρεὶα τοῦ συγγενοῦς του· ἀλλὰ τὴν 27 Ἰουλίου ἀπεφασίσθη νὰ κλητεύσωσι τὸν δούκα Ἰωάννην τὸν Β' καὶ τὸν Ἀνδρέαν Ζένον, ἵνα παρουσιασθῶσι μέχρι τέλους Μαΐου τοῦ ἔτους 1435 αὐτοπροσώπως ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς δημοκρατίας, καὶ ὅτι περὶ τοῦ Ζένου ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἐρευνα ἂν ἦτο ὑπηκόος τοῦ δουκὸς ἡ δχι. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ περιπτώσει δὲν ἠδύνατο βέβαια νὰ ᾔνε ὑπεύθυνος διὰ τὰ χρεὶα ἐκεῖνου· ἄλλως τε, ὅτι ἔπρεπε μέχρι

τελικῆς ἀποφάσεως νὰ μένωσι τὰ πράγματα εἰς οἷαν καὶ πρὶν κατάστασιν (in statu quo). Ομοίαν ἀπάντησιν ἔλαβε τὴν 23 Σεπτεμβρίου ὁ δυνάστης τῆς Σίφνου. Ἐκ μέρους Ἰωάννου τοῦ Β' δὲν ἐδόθη καμμία δῆλωσις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κλητηρίου θεσπίσματος, ἐξ ἐναντίας οὗτος ἐστράφη κατὰ τοῦ Ζένου, ὅστις ἤρνεϊτο τὴν ἀπ' αὐτοῦ ἐξάρτησίν του, καὶ ἠνόχλει τὰς ἐν Ἑλλάδι κτήσεις τοῦ παντοιοτρόπως. Ἐκ τούτου ἐσυμπέραναν ἡ δημοκρατία, ὅτι ὁ Ζένος δὲν ἠδύνατο νὰ ᾔνε ὑπὸ ἡγεμονίας Ἰωάννου τοῦ Β', ἀφ' οὗ οὗτος, ὁ ἀξιόσεως ἔχων ἐπικυρίαρχος, καθήπετο τῶν κτήσεων του, καὶ ἐδήλωσεν αὐτῷ τὴν 3 Ἰανουαρίου 1437, ὅτι δὲν δύναται νὰ θεωρῇται τοῦ λοιποῦ ὑπεύθυνος διὰ τὰ περὶ συντάξεως τῆς Φιωρέντζας Σομμαρίπα, καὶ ὅτι ὡς ἐκ τούτου τὰ ἕως τότε κατασχεθέντα πράγματά του ἔπρεπε νὰ τῷ ἐπιστραφῶσιν. Ἀλλὰ τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἐδόθη ἀκόμη ἑτέρα ἀγωγή κατ' αὐτοῦ. Ὁ ἴδιος γαμβρὸς τοῦ Μαρτίνου Φαλιέρ ἐλθὼν ἀπὸ τῶν ἐν Κρήτῃ κτήσεων του πρὸς τὸν δουκά Ἰωάννην τὸν Β', ἀπῆτει τὸ τριτημόριον τῆς Ἀνδρου ὡς ἀνήκον αὐτῷ κατὰ συνέπειαν τοῦ γάμου του μετὰ τῆς Φιωρέντζας Ζένου· ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἀνδρέας δὲν ἐδείκνυε καμμίαν προθυμίαν ἵνα ἐνδώσῃ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις του, ὁ δουξ ἐξέδωκεν ἀπόφασιν ὑπὲρ τοῦ Φαλιέρ· ὅθεν ὁ δυνάστης τῆς Ἀνδρου ἐξεκάλεσε τὴν δίκην του εἰς τὴν Γερουσίαν, ἣτις προσεκάλεσε τὸν Φαλιέρ εἰς Βενετίαν, ἵνα φέρῃ ἀποδείξεις ἐπὶ τῶν ἀξιώσεων του· ἀλλὰ διάφοροι κατὰ τὸν ἴδιον καιρὸν παρεμπесόντες θάνατοι ἐμπόδισαν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ψηφισμάτων, καὶ περιέπλεξαν τὰ πράγματα ἐπὶ τὸ χεῖρον. Ὁ πρῶτος θάνατος, ὅστις ἔσχεν ἐπὶ ῥοὴν ἐπὶ τῶν πραγμάτων τῆς Ἀνδρου ἦτο ἡ τελευταία τοῦ ἐπισκόπου Ἀνδρέα Δωρία κατὰ τὸ 1436· ἀντ' αὐτοῦ ὠνόμασεν ὁ πάπας Εὐγένιος ὁ Α' δι' ἀποστολικοῦ γράμματος τὴν 28 Νοεμβρίου 1436 τὸν Λομβάρδον Δὲ Σόλις ὡς πνευματικὸν τῆς νήσου ἀρχιεπίσκοπον, ἀνήκοντα εἰς τὸ τάγμα τῶν Φραγκισκανῶν καὶ ὄχι τῶν Δομινικανῶν, ὡς ἀναφέρει ἐσφαλμένως ὁ Ἐχάρδος· ἀλλὰ κατὰ πόσον χρόνον προΐστατο τῆς ἐκκλησίας Ἀνδρου δὲν εἶνε φανερόν. Ἐπομένως ἀπέθανε κατὰ τὸ ἔτος 1437 καὶ ἡ Φιωρέντζα Σομμαρίπα, χήρα τοῦ δουκὸς Ἰακώβου τοῦ Α' Κρίσπου καὶ ἀδελφὴ Χρυσίνου τοῦ Α', ἀφ' οὗ ἐγράψε τὴν 10 Ἰανουαρίου τὴν διαθήκην της καὶ κατέλιπε τὰ ἐπὶ τῆς Ἀντιπάρου κτήματά της εἰς τὸν ἀδελφόν της· ὅθεν οὗτος προσεκληθὲν τὴν πρῶτην Ἰουνίου ὡς κληρονόμος τῆς ἀδελφῆς του νὰ ἐπιστρέψῃ τὰς κατασχεθείσας ποτὲ πραγματείας τοῦ Δα Κορώνια, ἀφ' οὗ ἀπεδείκνυτο, ὅτι ὁ τελευταῖος δὲν ἦτο ὑποτελής τῆς δουκίας Νάξου ἀλλ' ἀνεξάρτητος δυνάστης καὶ κύριος Σίφνου. Ὁ τρίτος καὶ τελευταῖος τῶν προμνησθέντων θάνατος περιέπλεξεν ὅμως τὰς μὲν μόλις τακτοποιηθείσας ὑποθέσεις τῆς Ἀνδρου ἐκ νέου, ἐν ᾧ ἡ τῆς ἐπὶ χρεία συντάξεως τῆς Φιωρέντζας φιλονεικία ἐπαυσε μετὰ τὴν τελευταίαν της· ἀπέθανε δηλαδὴ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1437 καὶ ὁ δυνάστης τῆς Ἀνδρου Ἀνδρέας Ζένος ἀρήσας διαθήκην. Ἐπειδὴ δὲ

ἐκ τῆς ἐπιζητάσεως αὐτῷ συζύγου του Γυλιέλμου Γεωργίου μόνη μία θυγάτηρ ἐγεννήθη αὐτῷ, τὴ περὶ κτήσεως καὶ κυριότητος Ἀνδρου ζήτημα εἰσῆλθεν εἰς νέον στάδιον· μόλις μετὰ πρὸς αὐτὴν πολλῶν ἐτῶν κατέστη δυνατόν νὰ διαλυθῶσιν αἱ εἰς ἄκρον περιπεπλεγμέναι αὐταὶ διαφοραὶ, καὶ νὰ φθάσωσιν εἰς τελικὴν τινὰ ἀποκατάστασιν τῶν πραγμάτων.

Ἡ Ἀνδρος κατασχεθεῖσα. 1437—1440.

Ἦδη κατὰ τὸ 1423 εἶχαν ὁρισθῇ θετικῶς, ὅτι ἐν περιπτώσει τελευταίας τοῦ Ἀνδρέα, εἴαν ἡ θυγάτηρ του Πετρονίλλα Ζένου ᾔθελεν εἶσθαι ἀνῆλιξ, ἡ εἰσαγγελεία τοῦ ἀγίου Μάρκου νὰ ἀναδεχθῇ τὴν ἐπ' αὐτῆς κηδεμονίαν, καὶ νὰ ἔχῃ αὐτὴν ὑπὸ ἄμεσον προστασίαν, μέχρις οὗ ὑπανδρευθῇ κατὰ τοὺς νόμους τῆς Ῥωμανίας· εἴαν δὲ ἀπέθνησκε καὶ αὐτὴ πρὶν ὑπανδρευθῇ, νὰ κληρονομήσῃ αὐτὴν ὁ θεῖός της Μάρκος Ζένος. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ Βενετία ἐφοβεῖτο ἐρίδας περὶ τῆς διαδοχῆς, καὶ δικαίως, ὁ βασιλεὺς Μελχιὼρ Γριμάνης τῆς Εὐρίπου (1436—1438), ἅμα ὡς ἐφθασεν ἡ εἰδήσις τῆς κατὰ τὸ ἔτος 1437 λαβούσης χώραν τελευταίας τοῦ δυνάστου τῆς Ἀνδρου, συσχεθεῖς μετ' ἀμφοτέρων τῶν συμβούλων του Μιχελέτου Βενιέρ καὶ Φραγκίσκου Βαρβαρίγου, ἀπεφάσισε νὰ πέμψῃ πάραυτα ἕνα τῶν τελευταίων, ἵνα διαφυλάξῃ τὴν ἐπικυριαρχίαν τῆς Βενετίας καὶ τὰ δικαιώματα Βενετῶν πολιτῶν ἐπὶ τῆς νήσου. Ἀλλ' ἡ ἀπόφασις αὕτη δὲν ἠδύνατο ἐπὶ πολὺ νὰ μένῃ μυστικὴ, ὥστε νὰ μὴ γένη γνωστὴ ἐν Εὐρίπῳ. Χρυσίνος ὁ Α' Σομμαρίπα, ὅστις τότε διέτριβεν ἐκεῖ, καὶ ἐφρόντιζε νὰ κερδήσῃ τὴν εὐνοίαν τοῦ δουκὸς Ἰωάννου τοῦ Β', ἀπέστειλε πάραυτα ἐναντίον τῆς διαταγῆς τοῦ βενετικοῦ διοικητοῦ κρυφίως κάτεργον εἰς Νάξον, καὶ ἐπρόδωκε τῷ δουκὶ τὰ σχέδια τοῦ Γριμάνη. Εὐθὺς ἐκεῖνος ὠνόμασε πληρεξουσίους ἐπιτρόπους τοὺς τρεῖς ἀδελφούς του, Νικολῶν τὸν δυνάστην τῆς Θήρας, Γυλιελμάτζον τὸν δυνάστην Ἀνάφης, καὶ Μάρκον τὸν δυνάστην τῆς Ἴου· οἱ δὲ πρῶτοι ἄνευ χρονοτριβῆς ἦλθον εἰς Ἀνδρον πρὸς τὴν χήραν τοῦ Ἀνδρέα, Γυλιέλμαν Γεωργίου, καὶ συνωμολόγησαν μετ' αὐτῆς τὴν 25 Ἰανουαρίου ἐν τῷ πύργῳ τῆς νήσου συμφωνητικόν, εἰς τὸ ὁποῖον ἐνέδωκεν αὐτὴ ἀκουσίως, πιεζομένη ὑπὸ τῶν ὑπερηφάνων ἀδελφῶν Κρίσπῃ· εἰς τὸ συμφωνητικὸν τοῦτο, τὸ ὁποῖον συνυπέγραψαν ὁ Νικολῶς Γοττᾶδίνης τῆς Κύθου καὶ Ἰανούλης ὁ Α' τῆς Σίφνου· ὠρίζετο νὰ ὑποχρεωθῇ Πετρονίλλα, ἡ ἐπὶ κληρὸς διάδοχος τοῦ Ἀνδρέα Ζένου, ἐντὸς πέντε ἐτῶν νὰ ὑπανδρευθῇ τὸν Ἰακώβον Κρίσπον, υἱὸν καὶ διάδοχον τοῦ δουκὸς Ἰωάννου τοῦ Β', φέρουσα εἰς προῖκα τῷ γαμβρῷ τὴν νήσον Ἀνδρον· εἴαν δὲ ἡ Πετρονίλλα Ζένου ᾔθελεν ἀποθάναι πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ γαμικοῦ συμβολαίου, τὰ ἕως τότε παρὰ τῆς οἰκογενείας τῶν Κρίσπων νεμόμενα εἰσοδήματα τῆς νήσου νὰ μὴ ἐπιστραφῶσιν· εἴαν δὲ ᾔθελεν ἐπιζήσῃ τῷ γαμβρῷ, ἡ νῆσος νὰ ἐπανέλθῃ τότε εἰς τὴν ἀπόλυτον κτήσιν της. Ἐπὶ τῇ

παραβιάσει τοῦ συμβολαίου τούτου ἐτέθη χρηματικὴ ποινὴ, τῆς ὁποίας τὸ ἥμισυ νὰ λάβῃ ἡ Βενετία.

Ὅτε λοιπὸν παρουσιάσθη ὁ ἀπεσταλμένος τοῦ Βασιλείου ἔμπροσθεν τῆς Ἀνδρου, ὁ δοῦξ Ἰωάννης ὁ Β' δὲν ἐπέτρεψεν αὐτῷ οὔτε τὴν πόλιν νὰ ἴδῃ, οὔτε αὐτῆς τῆς νήσου τὸ ἔδαφος νὰ πατήσῃ, ὥστε ἡ νηγκαῖα νὰ ἐπιστρέψῃ ἀπρακτος ὀπίσω. Οἱ πληρεξούσιοι τοῦ Κρίσπου ἐκράτουν ὑποχειρίους τὴν γῆραν Γυλιέλμαν καὶ τοὺς οἰκείους καὶ θεράποντας τοῦ ἀποθανόντος, καὶ διετήρουν τὴν κατοχὴν τῆς νήσου. Ὁ τρόπος οὗτος ἅμα ἀκουσθεὶς ἐν Βενετίᾳ προσκάλεσε γενικὴν ἀγανάκτησιν· ὅθεν τὴν 11 Μαΐου ἐφημέριστο ἡ Γερουσία νὰ γράψωσι κατεπειγόντως εἰς τὸν δοῦκα τῆς Κρήτης Μάρκαν Λιππομάνον (1435—1437) καὶ τὸν ἐκεῖ ναύαρχον Βιδόν Λά Κανάλε, νὰ ἐξοπλίσωσι καὶ στείλωσι κάτεργον πρὸς τήρησιν τῶν δικαιομάτων τῆς Βενετίας καὶ τῶν πολιτῶν της, καὶ νὰ πέμψωσι πρὸς τὸν δοῦκα Ἰωάννην τὸν Β' τινὰ ἐκ τῶν εὐπατριδῶν, ὅστις νὰ μὴ ἐσυγγένευσεν μὲ κανένα τῶν ἀξιωσέων ἐχόντων, μὲ ἀνάλογον μισθὸν καὶ πρέπουσαν ἀκολουθίαν. Οὗτος δὲ ἔπρεπε νὰ δηλώσῃ αὐτῷ ὅτι ἡ Βενετία ὡρίσθη ἀκούσασα τὴν ἀνομιαν πράξιν του, καὶ τὴν ὀλιγωρίαν του διὰ τὸ πρὸς τὴν δημοκρατίαν ὀρεγόμενον σέβας· ὅτι ἡ πολιτεία ἀπαιτεῖ τὴν παράδοσιν τῆς νήσου, περὶ τῆς κτήσεως τῆς ὁποίας μόνον διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ δύναται ὀριστικῶς νὰ ἀπορρασιθῇ, καὶ ταχεῖαν ἀπελευθέρωσιν τῆς γῆρας καὶ λοιπῆς θεραπείας τοῦ τελευτήσαντος Ἀνδρέα Ζένου· καὶ ἐὰν ὁ δοῦξ ἤθελεν ἔχει δικαιώματα ἀποδεδειγμένα ἐπὶ τῆς Ἀνδρου, ἡ δημοκρατία δὲν θέλει παραβιάσει αὐτά. Καὶ ἐὰν ὑπακούσῃ ὁ Κρίσπος, νὰ εἴπῃ εἰς αὐτὸν ὁ πρέσβυς, ὅτι ἡ Βενετία τοιαύτην πάντοτε εὐπειθειαν περιέμενε, καὶ ὅτι τὸν ἐπαινεῖ διὰ τοῦτο. Τότε νὰ ὑπάγῃ ὁ ἀπεσταλμένος εἰς Ἀνδρον καὶ νὰ ἐγκατασταθῇ κυβερνήτης αὐτῆς, καὶ νὰ εἰδοποιήσῃ ἀμέσως τὴν Γερουσίαν περὶ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποστολῆς του. Ἄν ὅμως ὁ δοῦξ ἀρνεῖται νὰ παραχωρήσῃ τὴν νήσον καὶ ἔχῃ ἀπαιτήσεις ἐπ' αὐτῆς ὡς ἐπαναστραφέντος τιμαρίου, ἡ δυνάμει τοῦ μετὰ τῆς Πετρωνίλλας συνομολογηθέντος ἀρράξεως, τότε νὰ ἀπαντήσῃ αὐτῷ ὁ ἀπεσταλμένος, ὅτι ἐὰν τῷ ὄντι αἱ ἀξιώσεις του εἶναι βάσιμοι, τότε τοσοῦτον εὐκολώτερον δύναται νὰ ἐνδώσῃ εἰς προσωρινὴν κατάσχασιν τῆς νήσου, διότι ἡ Βενετία δὲν ἔχει ἄλλον σκοπὸν εἰμὴ νὰ ἀφῇσῃ τὴν δικαιοσύνην νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν πορείαν της. Καὶ ἐὰν μὲν ὁ Κρίσπος πεισθῇ, νὰ γίνῃ ὅ,τι καὶ πρότερον ὠρίσθη, ἐὰν δὲ καὶ τότε ἀκόμη ἐναντιωθῇ, νὰ δηλωθῇ αὐτῷ, ὅτι ὁ ἀπεσταλμένος ἔχει πλήρη ἐξουσίαν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ μεταχειρισθῇ τὸν δοῦκα, τὰς χώρας του καὶ τοὺς ὑπηκόους του ὡς ἐχθροὺς τῆς δημοκρατίας, καὶ ὅτι πάντες οἱ ἀρμοσταὶ τῆς Ἀνατολῆς ἐλάβον συμφώνους ὁδηγίας. Ἐν δὲ καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ ἀπειλὴ δὲν ἤθελε φέρει τὸ ποθοῦμενον ἀποτέλεσμα, νὰ πλεύσῃ ὁ ἀπεσταλμένος

εἰς Ἀνδρον, καὶ νὰ προσκαλέσῃ τὰς ἐκεῖ ἀρχὰς ἐν ὀνόματι τῆς Βενετίας νὰ παραδώσωσι τὴν νήσον, καὶ νὰ ἀπειλήσῃ αὐτὰς ὅτι, ἐὰν δὲν ἐλθωσιν εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ συμφέροντός των, θέλουσι θεωρηθῇ ὡς ἐχθροί. Ἐὰν δὲ καὶ τοιοῦτοτρόπως δὲν ἤθελε κατορθωθῇ τίποτε, νὰ ἀρχίσῃ χωρὶς ἀνταβολῆς τὰς ἐχθροπραξίας, καὶ νὰ κατὰμνήσῃ τὴν διαγωγὴν τοῦ δουκὸς εἰς Βενετίαν καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς ἐν Ἑλλάδι ἀρμοστάς· ὁ δὲ τριήραρχος μετὰ τοῦ κατέργου νὰ τεθῇ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν ταύτης τῆς ἀποφάσεως. Ἐν τέλει τὰ ἐξόδα τῆς διεξαγωγῆς τῆς ὑποθέσεως νὰ πληρωθῶσιν ἀπὸ τῶν εισοδημάτων τῆς νήσου. » Τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἐλάβον διαταγὴν πάντες οἱ ἐν Ἑλλάδι βενετοὶ διοικηταὶ νὰ συμμορφωθῶσιν ἀκριβῶς μετὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ ἐκτάκτου ἀπεσταλμένου· εἰς Κρήτην μάλιστα ἀπεστάλη μυστικὴ ἐπιστολὴ διὰ νὰ ὑποστηρίξωσιν αὐτὸν μετὰ δυνάμεως· αὐτῷ δὲ τῷ ἰδίῳ ἡτοιμάσθησαν διαπιστευτήρια γράμματα, κατὰ τὰ ὁποῖα προσεκαλεῖτο ὁ Κρίσπος νὰ δώσῃ πίστιν εἰς πάσας τοὺς τὰς προτάσεις καὶ εἰσηγήσεις, ὡς νὰ προήρχοντο ἀπὸ τῆς Γερουσίας αὐτῆς.

Ὁ δοῦξ τῆς Κρήτης ἐπεφόρτισε λοιπὸν εὐθὺς τὸν Φραγκίσκον Κυϊρίνην μὲ αὐτὴν τὴν δυσχερῆ ὑπόθεσιν. Οὗτος ἐπλευσεν ἐπὶ Κρητικῷ κατέργου εἰς Νάξον, καὶ ἀνέπτυξεν εἰς τὸν δοῦκα Ἰωάννην τὸν Β' τὰ καθ' ἑκάστα τῆς ἀποστολῆς του. Κατ' ἀρχὰς ἐζητεῖ ὁ δοῦξ ὑπεκρυγὰς· ἀλλ' ἅμα ὁ Κυϊρίνης ἠπειλήσεν ἐναρξίν τῶν ἐχθροπραξιῶν, ἐνέδωκεν ὁ Κρίσπος· ἐδήλωσε δὲ ὅτι εἶχε σκοπὸν νὰ ἐλθῇ αὐτὸς εἰς Βενετίαν, ἵνα ἐκπροσωπεύσῃ ἐκεῖ τὸ δικαίον του· παρεκάλεσε νὰ τῷ δοθῇ ἄδεια ἐλευθέρως διαδόσεως, ἥτις καὶ ἐχορηγήθη αὐτῷ ἀκολουθῶν τὴν 4 Ὀκτωβρίου, ἰσχύουσα διὰ ἑξὶ μῆνας, καὶ παρέδωκεν ἔπειτα τὴν νήσον Ἀνδρον εἰς τὸν βενετὸν ἀπεσταλμένον, ὅστις ἀνέλαβε πάραυτα ἐκεῖ τὰ χρεῖα βενετοῦ κυβερνήτου (Governador).

IV. Φραγκίσκος Κυϊρίνης, κυβερνήτης Ἀνδρου.

1437—1439.

Μόλις ἔφθασεν ἡ εἰδησις περὶ τῆς κατορθώσεως παραδόσεως τῆς νήσου εἰς Βενετίαν, καὶ ἡ Γερουσία ἐξέδωκε πάραυτα προκήρυξιν, ὅτι ὅσοι ἤθελον ἔχει δικαιώματα ἐπ' αὐτῆς, καὶ πάντες οἱ νομίζοντες ὅτι ἠδύναντο νὰ ἔχωσι τοιαῦτα, ἔπρεπε νὰ παρουσιασθῶσιν αὐταπροσώπως ἐνώπιον τῶν πάντε ἐπὶ τούτῳ διορισθέντων νομομαθῶν (Savj), οἵτινες νὰ ἐξετάσωσι τὰς ἀξιώσεις των, καὶ νὰ ὑποβάλωσιν ἔπειτα ἐκθεσιν περὶ αὐτῶν εἰς τὴν Γερουσίαν. » Ἐκτὸς τῆς Πετρωνίλλας, ἥτις ἠδύνато νὰ θεωρηθῇ πρὸ παντός ἄλλου ὡς νόμιμος κληρονόμος, παρουσιάσθησαν καὶ τρεῖς ἕτεροι ἀξιώσεις ἔχοντες ἐπὶ τῆς Ἀνδρου. Πρῶτος ἦτο ὁ Ἰάκωβος Β' Κρίσπος, δοῦξ τῆς Νάξου, ὅστις διεδέχθη τὸν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1437 ἀποθανόντα πατέρα του, Ἰωάννην τὸν Β', ὑπὸ κηδεμονίαν τῆς μητρὸς τοῦ Φραγκίσκου Μωροζίνου, καὶ ὑπὸ τὴν ἐπι-

τροπείαν ἀμφοτέρων τῶν θεῶν του, Νικολῶ δυνάστου τῆς Θήρας, καὶ Γυλιελμάτζου τῆς Ἀνάφης, καὶ ὅστις ἀπῆτει τὴν νῆσον δυνάμει τοῦ μετὰ τῆς Πετρωνίλλας συνομολογηθέντος γαμικοῦ συμβολαίου· ἦσαν δὲ ἀντιπροσώπευοντες αὐτὸν ἐν Βενετίᾳ ὁ Γυλιελμάτζος τῆς Ἀνάφης, καὶ Μάρκος τις Βαλένιος, ἐν ᾧ ὑπὲρ τῆς Πετρωνίλλας, ἐκτὸς τῆς εἰσαγγελίας τοῦ ἁγίου Μάρκου, παρουσιάσθη καὶ ὁ Δομίνικος Βιντσιγουέρρα Γεώργιος, ἀγγιστεὺς τῆς αἰτούσης. Ὁ δεῦτερος ἀξιῶσις ἔχων ἦτον ὁ Μάρκος Ζένος, νεώτερος ἀδελφὸς τοῦ ἀποθανόντος δυνάστου τῆς Ἀνδρου, ὅστις ἤδη παρὰ τοῦ πατρὸς του μὲ πολλὰ κτήματα ἐπὶ τῆς Ἀνδρου προικοδοτηθεὶς ἀπῆτει δι' ἐαυτὸν καὶ ὁλόκληρον τοῦ Ἀνδρέα τὴν κληρονομίαν. Τέλος παρουσιάσθη ἐν Βενετίᾳ καὶ Χρυσῖνος ὁ Α' τῆς Πάρου, ἐπεριδόμενος ἐπὶ τῇ κληρουχίᾳ μεθ' ἧς ἐπροικοδότησε ποτὲ τὴν μητέρα του Μαρίαν Σανούδην ὁ ὁμομήτριος ἀδελφὸς τῆς δούξ Νικολῶς ὁ Β' Δάλλε Κάρκερι, καὶ ἀπῆτει τὴν νῆσον ὡς παρὰ νόμον ἀφαιρεθὲν ἀπὸ τῆς οἰκογενείας του κτήμα. Τὴν 19 Αὐγούστου 1438 ἐδόθη ἔκθεσις περὶ τῆς ὑποθέσεως τῇ Γερουσίᾳ παρὰ τῶν πέντε νομομαθῶν, καὶ αἱ μὲν τοῦ Μάρκου Ζένου ἀξιῶσις ἀπεδεικνύοντο ἄνευ βασιμότητος, μὴ ἔχοντος δικαιώματα ἐπὶ τῆς ὅλης νήσου, ἀλλὰ τὰ δικαιώματα τοῦ Χρυσῖνου καὶ τῆς Πετρωνίλλας δὲν ἠδύναντο νὰ ὁρισθῶσιν εὐκρινῶς· ἔτι ὀλιγώτερον ἠδυνήθη νέα συνεδρίασις τῆς Γερουσίας τὴν 25 Σεπτεμβρίου νὰ φέρῃ τὸ ζήτημα εἰς τὴν λύσιν του, ἐν ᾧ δὲ ὁ Χρυσῖνος καὶ αὐτὸς ὁ Ζένος, μὲ ὅλας τὰς ἀποκρουθείσας ἀξιῶσεις του, ἐξηκολούθουν νὰ παρουσιάζωσιν αἰτήσεις εἰς τὴν Γερουσίαν, ὁ Κυρίντης κατέθεσε τὸ ἀξίωμα του ὡς κυβερνήτης, τὸ ὁποῖον ἦτο περιβεβλημένος δύο ὅλα ἔτη, καὶ ἀντ' αὐτοῦ περιεβλήθη αὐτὸ ὁ Γεώργιος Ἰακώβου Κορνάρου. (1439).

V. Γεώργιος Κορνάρου κυβερνήτης Ἀνδρου.
1439—1440.

Τέλος ἐφαίνετο ὅτι ἦλθε πλέον ἡ ὥρα τῆς λύσεως τῆς διαφορᾶς. Τὴν 4 Δεκεμβρίου 1439 ἐψηφίσαντο ἡ Γερουσία, ἀποκαμουσα ἀπὸ τῶν ἀδικόπων αἰτήσεων, νὰ εἰσαχθῇ ἡ περὶ Ἀνδρου ὑπόθεσις παρὰ τῶν πέντε νομομαθῶν τὴν 15 Δεκεμβρίου ἡμέραν τρίτην τῆς ἐβδομάδος ἐνώπιόν της, ἐπὶ ἀπικλῇ προστίμου 100 σολδίων δι' ἕκαστον αὐτῶν ὅστις δὲν ἤθελε παρουσιασθῇ. Πάντες οἱ πέντε νομομαθεῖς ἔπρεπε νὰ παρουσιασθῶσιν αὐτοπροσώπως, καὶ μόνον ἐὰν ἤθελε τύχει νὰ παρευμπέσῃ ἕως τότε ζήτημα πολλοῦ ἀξίον, ἀφορῶν τὴν πολιτείαν, τότε ἠδύναντο νὰ ἀναβληθῇ ἡ προθεσμία τὴν 17, ἡμέραν πέμπτην τῆς ἐβδομάδος. Τὴν 15 λοιπὸν συνήχθη ἡ Γερουσία, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ὑπόθεσις ἀκόμη δὲν ἠδύναντο νὰ καταστῇ εὐκρινῆς, ὠρίσθη ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἤθελε συνεδριάσῃ τὴν 16 τὸ συμβούλιον τῶν ΔΕΚΑ, νὰ συζητηθῇ ἡ ὑπόθεσις τὸ σάββατον τὴν 19. ἐὰν δὲ ἤθελε τύχει καὶ τότε νὰ ἔχῃ

συνεδρίασιν ἡ Γερουσία, νὰ ἀναβληθῇ τὴν ἀκόλουθον τρίτην τῆς ἐβδομάδος, ἥτοι τὴν 22 τοῦ ἰδίου μηνός. Ὅθεν τυχούσης τῆς δευτέρας περιπτώσεως, ἀπερατίσθη ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς 19 Δεκεμβρίου νὰ τεθῇ ἡμέρα τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος ἡ 23 τοῦ αὐτοῦ μηνός. Καὶ οὕτως ἐγένετο. Ἄν καὶ ὁ Δαυὶδ Βιττούρκις, εἰς τῶν νομομαθῶν, ἦτο τῆς γνώμης ὅτι ἡ Μαρία Σανούδη διὰ τῆς αὐτῇ γενομένης παρχωρήσεως τῆς Πάρου καὶ Ἀντιπάρου ἐκ μέρους τοῦ δουκὸς Ἰακώβου τοῦ Α', ἀπώλεσε τὰ ἐπὶ τῆς Ἀνδρου δικαιώματά της, καὶ μόνον διὰ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν δύο αὐτῶν νήσων εἰς τὸν Μάρκον Ζένον ἠδύναντο νὰ κατορθώσῃ τῆς Ἀνδρου τὴν ἀνάκτησιν, καὶ οὕτως εἶπεν δι' ἀλλαγῆς προνομίων· ἂν καὶ ὁ συνάδελφός του Λεονάρδος Κονταρίνης ἐπέμεινε, ὅτι ἡ ὑπόθεσις ἔπρεπε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν κατὰ τὴν 31 Μαΐου 1423 εὐρισκομένην κατάστασιν· ἐν τούτοις ὑπερίσχυεν ἡ πρότασις τῶν τριῶν ἄλλων νομομαθῶν Παύλου Κορρέρ, Φραγκίσκου Λωρεδάνου καὶ Παύλου Θρόνου, ὅτι δηλαδὴ, ἐπειδὴ πολλάκις καὶ ἐπανειλημμένως ἀνεγνωρίσθη, ὅτι ἡ νῆσος ἀνήκε τῇ Μαρίᾳ Σανούδῃ καὶ τοῖς ἐξ αὐτῆς κληρονόμοις, κατὰ τὸν νόμον ἔπρεπε νὰ παραδοθῇ αὐτῇ εἰς Χρυσῖνον τὸν Α' Σομμαρίπαν, δυνάστην τῆς Πάρου, ὅστις ὅμως ἐξ ἄλλου μέρους ἔπρεπε νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ ἀποκαταστήσῃ εἰς τὸν Μάρκον Ζένον τὰ ἐπὶ τῆς Ἀνδρου αὐτῇ ἀνήκοντα κτήματα, καὶ νὰ πληρώσῃ ὡσαύτως εἰς τὴν Πετρωνίλλαν ἀποζημιώσιν 3,000 δουκάτων, πληρωτέων εἰς δέκα ἔτη ἀνὰ δύοσις 300 κατ' ἔτος. Τοιοῦτοτρόπως τὸ ζήτημα περὶ τῆς κτήσεως Ἀνδρου διελύθη· τὴν δὲ ἦτο πλέον ὁ λόγος νὰ συνομολογηθῇ συμφωνία τις μεταξὺ Χρυσῖνου Σομμαρίπα καὶ Μάρκου Ζένου, ὅστις τελευταῖος παρουσίασε τὰς παρὰ τοῦ πατρὸς του κατὰ τὸ 1424 αὐτῷ ἀπονειμθείσας τιμαριωτικὰς προνομίας· τοιαύτη συμφωνία ἔλαβε χώραν διὰ τῆς ἐπανεργείας τῆς Βενετίας τὴν 4 Ἰανουαρίου 1440, προκαλεσθεῖσα κυρίως διὰ τῶν προσπαθειῶν Φραγκίσκου Λωρεδάνου καὶ Παύλου Θρόνου. Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Μάρκου Ζένου, κειμένη κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ ἁγίου Αὐγουστίνου ἐν Βενετίᾳ, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Νικολῶ Βενιέρ ἐφημερίου τῆς ῥηθείσης ἐκκλησίας, καὶ τοῦ ἱερέως Φραγκίσκου Γαυφάρου συλλειτουργοῦ τῆς ἰδίας ἐκκλησίας, καὶ τοῦ μαγίστρου Αὐγουστίνου Μάρκου τῆς ἰδίας ἐνορίας, ἔγραψε τὴν ἐπὶ τούτῳ πράξιν ὁ Δαυὶδ Ἰακώβου Δὲ Τεδαλδίνις, ἥτις διὰ μεγαλειτέραν ἀσφάλειαν ἐνεγράφη καὶ εἰς τὰ Δίπτυχα (Commemoriali) τῆς δημοκρατίας. Δι' αὐτῆς τῆς πράξεως ἀπεκδυόμενος ὁ Μάρκος Ζένος πάντων τῶν δικαιωμάτων καὶ ἀξιῶσεων του, ἃς ἠδύναντο νὰ ἔχῃ ἐπὶ τῆς Ἀνδρου δυνάμει τῶν δύο ἐκείνων ἢ καὶ ἄλλων προνομίων, παρεχώρει εἰς τὸν Χρυσῖνον τὰ τε τιμάρια Ἀγρίδια καὶ Ἐπάτω Κάστρον (Castel de Aeto), καθὼς καὶ τὸ αὐτῷ ἀπονειμθὲν τριτημόριον τῶν εἰσδημάτων τῆς νήσου. Εἰς ἄλλου μέρους ὑπέσχετο ὁ Χρυσῖνος δι' ἐαυτὸν καὶ τοὺς κληρονόμους του νὰ πληρώσῃ τῷ Μάρκῳ καὶ τοῖς ἐξ αὐτοῦ ἀπογόνους

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΖΕΝΩΝ ΤΗΣ ΑΝΔΡΟΥ

Μάρκος Ζένος.

ὁ ἐκ τῆς συναικίας Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἐν Βενετίᾳ.

Ἀνδρέας Ζένος.

βασιλεὺς Εὐρίπου 1381—1383.

Πέτρος Ζένος.

Δοῦξ τῆς Ἀνδρου 1384—1427. † 1427.

Σύζυγος· πετρωνίλλα Κρίστη, θυγάτηρ Φραγκίσκου Κρίσκου τοῦ Α'. Δουκὸς Νάξου, 1384.

Μάρκος Ζένος 1449.

Τιμηρώτης Ἀγριδιᾶς καὶ Ἐπάνω Κῆστρου
τῆς Ἀνδρου ἀπὸ τοῦ 1421.—ἔχων ἀξιώσεις ἐπὶ
τῆς ὅλης Ἀνδρου 1437. 1439. 1440. 1442.
α) σύζυγος· 1421. Αἰκατερίνη Κυρίνη, θυγάτηρ
τοῦ Στεφάνου Γυλιέλμου Κυρίνη Δάλλε Παπότζε.
β') σύζυγος· 1423. — — θυγάτηρ τοῦ Πέτρου Λούκα
γ') σύζυγος. — Εὐάρη Βαλλάνη. Κονταρίνη.

Ἀνδρέας Ζένος δυνάστης Ἀνδρου.

1427—1437. † 1437.

Σύζυγος. Γυλιέλλα Γεωργίου. 1427. 1440.
ἔλθοις εἰς γάμον δεύτερον μετὰ Φραγκ.
Β' Κρίσκου δυνάστου τῆς Θήρας ἀπὸ τοῦ 1450
καὶ ΙΕ'. Δουκὸς τῆς Νάξου 1463—1466.

Πετρωνίλλα Ζένου 1423.

ἀρραβωνισθεῖσα τῷ δουκὶ Ἰακώβῳ Β' Κρίσκῳ
τῆς Νάξου 1437. — λαβοῦσα τὸ μοναχικὸν σχῆμα
ἐν τῇ μονῇ τοῦ τιμίου Σταυροῦ ἐπὶ τῆς
Ἰουδαίχης ἐν Βενετίᾳ. 1462. 1466.

Φλωρέντζα Ζένου.

1408. 1437. 1454.

Σύζυγος· 1408. Μαρίνος Φαλιέρ, ἐκ Κρήτης.
ἔχων ἀξιώσεις ἐπὶ ἐνὸς τριτημορίου τῆς Ἀνδρ.
1437. 1438. 1446.

Θυγάτηρ Ὑπανδρευθεῖσα τὸν Παύλον Κυρίνην. α) σύζυγος 1449 — — θυγάτηρ Ἰωάννου τοῦ Ἰωάννου Μαλίνου. β') σύζυγος Φλωρελίζα Μαρκέλλου. 1457. γ') σύζυγος Ἐλισαβέτα Βαλδαινίου Κυρίνη 1463.

Φραγκίσκος 1442. 1449. 1463. 1466.

Δομίνικος Λούκας. 1435. 1461. † πρὸ τοῦ 1461.

Πέτρος. 1461.

Φραγκίσκος. 1453.

Μάρκος Φαλιέρ. 1446.

Θυγάτηρ Φραγκ. 1477.

Θυγάτηρ. 1477.

Σύζυγος Λουκρητία Βαρβαρίου.

Λωρέντζον Κυρίνην.

Νικ. Βενιέρ.

Μαρίνος Ζένος 1454. 1461.

Μαρίνος Φαλιέρ. 1497. Μάρκος Φαλιέρ. νυμφευθεὶς τὴν θυγατέρα τοῦ Πέτρου Ζένου.

Ἰωάννης Φαλιέρ. 1537. † μετὰ τὸ 1570. —

Θυγάτηρ Ὑπανδρευθεῖσα τὸν Μάρκον Λάνδον.

Θυγάτηρ Ὑπανδρευθεῖσα τὸν Ἰωάννην Παρχαλίον. Πέτρος Ζένος σύζυγος 1488. — — — θυγάτηρ Φραγκίσκου Δούλη Κορνάρου.

Θυγάτηρ Ὑπανδρευθεῖσα τὸν Βερτούχκιον Πρεμαρίνον.

Μάρκος Ζένος 1202. 1327. † 1348. Σύζυγος 1302 — — θυγάτηρ Βενεδικτῶν Βερνάρδου Βάλλη.

Θυγάτηρ Ὑπανδρευθεῖσα τὸν Μαρκίον Αἰμπομόνον.

Καρτιάνα Ζένου.

Σύζυγος· 1330 Ἀρσένος Γ' Δὲ Σομμαρίπα δυνάστης Ἀνδρου.

Θυγάτηρ Ὑπανδρευθεῖσα τὸν Μαρίνον Φαλιέρ.

Θυγάτηρ Ὑπανδρευθεῖσα τὸν Φραγκίσκον Τρεβιζάνον.

Βιντσέντζος Ζένος 1529. † 1565. Μαΐου 27. Σύζυγος 1529 — — — θυγάτηρ τοῦ Ἰωάννου Φραγκίσκου Τρεβιζάνου.

Θυγάτηρ Ὑπανδρευθεῖσα τὸν Διονύσιον Κονταρίνην.

Θυγάτηρ Ὑπανδρευθεῖσα α) Φραγκίσκον Διάδον, β) Λούκαν Μιχάλην.

Θυγάτηρ Ὑπανδρευθεῖσα τὸν Ζαχαριαν Γριμάνην.

εἰς Εὐβοίαν ἐτησίως 150 δουκάτα εἰς χρυσόν, ἐν ὧσ' ἡ Ἄνδρος ἤθελε μένει εἰς τὴν οἰκογένειάν του, καὶ ὡς πρῶτον ἔτος ἤθελε λογισθῇ ὁ χρόνος ἀπὸ 22 Δεκεμβρίου 1439 μέχρι τῆς αὐτῆς ἡμερομηνίας 1440. Συγχρόνως ἀνελάμβανεν ὁ οἶκος Σομμαρίπα τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μὴ δωρήσῃ, οὔτε ἄλλως ἐκποιήσῃ τὴν νῆσον ποτὲ, ἄνευ προηγηθείσης ὑποχρεώσεως τοῦ νέου ἰδιοκτῆτου, ἵνα ἐξακολουθῇ τὴν πληρωμὴν τῶν 150 ἐκείνων δουκάτων εἰς τὸν Μάρκον Ζένον καὶ τοὺς κληρονόμους του. Ἀμφότερα τὰ μέρη ἐπαύσαντο τῶν δικηγορικῶν λεπτολογιῶν, καὶ ἐπεκύρωσαν δι' ὅρκου τὸ συμβόλαιον. Ὅθεν τὴν 5 Ἰανουαρίου ἐξεδόθη ἡ προνομία, ἐν ᾗ ὁ δόγης Φραγκίσκος Φόσκαρης, προαγοιζὼν λαμπρῶς εἰς αἶνον τῆς δικαιοσύνης, παρέδιδε τὴν κτῆσιν τῆς Ἀνδρου Χρυσίνῳ τῷ Ἀ' Σομμαρίπα, δυνάστῃ τῆς Πάρου, καὶ ἀνήγγελλεν εἰς πάντας τοὺς ἐν τῇ ἀνατολῇ ἐνεργοῦντας βενετοὺς διοικητὰς τὴν κληροδοτήσιν αὐτοῦ μετὰ τὴν νῆσον. — Εὐθὺς μετὰ τοῦτο τὴν 7 Ἰανουαρίου ἔγραψε περὶ τούτου ἡ Γερουσία εἰς τὸν Γεώργιον Κορνάρον κυβερνήτην τῆς Ἀνδρου, ὅτι ἀνεγνωρίσθη ἡ νῆσος ἀνήκουσα τῷ Χρυσίνῳ ἐπομένως, ὅτι ἔπρεπε νὰ παραδώσῃ αὐτὴν εἰς τὸν δυνάστην τῆς Πάρου, ἢ εἰς ἀπεσταλμένον του, μεθ' ὅλων τῶν εἰσοδημάτων, ἀφ' οὗ ἀφαιρεθῶσι τὰ ἐκ τῆς συντηρητικῆς κατασχέσεως προσγεγόμενα ἐξοδα. Ἀντίγραφα τοῦ γράμματος τούτου ἐστάλησαν εἰς τὸν δούκα Λούκκν Θρόνον τῆς Κρήτης (1439—1441), εἰς τὸν βαῖλλον Φαντῖνον Πιζάνην τῆς Εὐρίπου (1438—1440) καὶ εἰς τοὺς συμβούλους του Μαρῖνον Σωρῆντζον καὶ Βαλέριον Ζένον.

Καὶ τὸ ζήτημα ἀκόμη τῆς ἐπὶ χειρὶ ἀσυντάξεως τῆς Γυλιέλμας Γεωργίου ἐλύθη εὐθὺς μετὰ ταῦτα· αὐτὴ ἐν τῷ μεταξὺ ὑπανδρεύθη εἰς δεῦτερον γάμον τὸν Φραγκίσκον Κρίστον, υἱὸν τοῦ Νικολῶ δυνάστου τῆς Θήρας, ἐν ᾧ ὁ ἀρραβὼν μεταξὺ τῆς θυγατρὸς τῆς Πετρωνίλλας καὶ τοῦ Ἰακώβου τοῦ Β' διελύθη, καὶ ἀπῆται ὡς τῆς χειρὸς τῆς ἀποτίμημα τὸ ἡμισυ τῶν κτημάτων τοῦ ἀποθανόντος συζύγου τῆς κατὰ τὸ ἐν Ῥωμανίᾳ ἰσχύον ποτὲ τιμαριωτικὸν δίκαιον. Ἀλλ' οἱ δημόσιοι κατήγοροι (Annoyadi del comune), ἐνώπιον τῶν ὁποίων παρουσιάσθη προσωπικῶς ὁ Φραγκίσκος, ἀπεφάνθησαν τὴν 28 Ἰουνίου 1440, ὅτι ἡ ἀγωγή τῆς Γυλιέλμας ἐστέραιτο βασιμότητος, καὶ ἄφησαν τὸν Χρυσίνον εἰς ἀδιαφιλονεικῆτον καὶ ἀμέριστον κτῆσιν τῆς Ἀνδρου.

Ὅτι δὲ Χρυσίνος ὁ δυνάστης Πάρου ἐπανηγύρισε τὴν εἰσοδὸν του καὶ εἰς τὸ παλαιὸν φρούριον τῶν δυναστῶν τῆς Ἀνδρου, καὶ τὸ νεωστὶ ἀνατεῖλαν γένος τῶν Σομμαρίπα ἐκόσμη μετὰ τῶν οἰκοσήμεν του τὸν παλαιὸν πύργον τοῦ Μαρῖνου Δανδόλου (*), ἤρχισαν πλέον καὶ διὰ τὴν Ἀνδρον εἰρη-

νικώτεροι καιροί. Αἱ πολυχρόνιοι δίκα διὰ τὴν κτῆσιν αὐτῆς ἐτελείωσαν μετὰ τὸ ἔτος 1440 ὀριστικῶς· μοναδικαί τινες ἀσήμεντοι φιλονεικίαι ἠγέρθησαν εἰς τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους, ἀφ' οὗ οἱ Σομμαρίπα ἀκόμη ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν ἔτη (μέχρι τοῦ 1566) διετήρησαν ἐκεῖ τὴν κυριαρχίαν των.

(Ἐπεται συνέχεια.)

ΝΕΡΟΥΤΣΟΣ.

ΤΟ ΔΩΡΟΝ

τῆς πρώτης τοῦ ἔτους.

(Ἀνέκδοτον.)

Α'.

Ἑορτῆς πλεονεκτήματα.

Ἄν ἦσαι οἰκοδεσπότης, γνωρίζεις βεβαίως ποία ἡμέραν ἀναμένουν πρὸ πάσης ἄλλης τὰ τέκνα σου, καὶ ποίας τὴν ἔλευσιν χαιρετῶσι μετὰ πλείονος χαρῆς οἱ ὑπηρέται σου· ἂν ἦσαι ἐφημεριδογράφος, γνωρίζεις ἐπίσης ποία εἶνε ἡ εὐνοουμένη ἡμέρα, le jour de prédilection, τοῦ διανομέως σου· ἂν ἦσαι . . . πλὴν ὅ,τι δὴποτε καὶ ἂν ἦσθε ὅλοι, βεβαίως θὰ ἔχετε μεταξὺ τῶν γλυκυτέρων σας ἀναμνήσεων μίαν πρὸ πάντων τοῦ ἔτους ἡμέραν, καὶ ἢ νήπια μὲν ἐπληρώσατε τὰ θυλάκια σας γλυκισμάτων καὶ παιγνίων, νεανίσκοι δὲ καὶ μεύρακες ἠσπάσθητε μετὰ παραφόρου χαρᾶς κομψὸν τι καὶ εὐωδιάζον δῶρον.

Ἡ ἡμέρα αὕτη εἶνε ἡ πρώτη τοῦ ἔτους.

Ἐ! ἐνθυμήθητε ὅποια εἶδετε χρυσᾷ ὄνειρα τὴν παραμυην τῆς μαγικῆς αὐτῆς ἡμέρας, ὅταν σὰς ἐπλάγχθῃ τὸ μειδίαμα τῆς παιδικῆς ἡλικίας· ἐνθυμήθητε ποίους παραδόξους χοροὺς ἐχόρευον ἴσως πρὸ τῶν κεκλεισμένων ὀμμάτων σας νευρόσπαστα ποικιλόχροα καὶ ποικιλόσχημα, ἐνθυμήθητε τύμπανα ὠραία, ἅτινα ἐβλέπετε ἴσως καθ' ὕπνους κρουόμενα ἀφ' ἐκυτῶν, ἢ σάλπιγγας ἠχούσας μόνας των, ἢ κάνιστρα πλήρη γλυκισμάτων, καὶ θὰ ἐνθυμηθῇτε τὴν γλυκυτέραν νύκτα τῆς ζωῆς σας, τὰ γλυκύτερα ὄνειρα τῆς ὠραιότερας ἐποχῆς τοῦ ἀνθρωπίνου βίου.

Τὴν ἡμέραν αὐτὴν ὁ κόσμος ὅλος προσφωνεῖ μετ' εὐθυμίας· οἱ ποιηταί, πρῶτον, à tout seigneur tout honneur, διότι ὑμνοῦντες αὐτὴν διὰ τῶν κίτρινων κοκκίνων χαρτίων τῶν διανομέων, προπληρώνονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοὺς κόπους των ὅττινος, καὶ ἄνευ τῆς πρὸ, σπανίως ἀπολαύουσιν οἱ ταλαπῆγοι ποιηταί τῆς Ἑλλάδος, διὰ τὸ ὑπὲρ τὸ δέον μουσόφιλον τοῦ κοινοῦ· οἱ νέοι, δεῦτερον, διότι ἀνταλλάσσουσι δῶρα, οἱ διανομεῖς, διότι συνάγουσι τὰ ἅλλα (καί πῦρ καὶ δεκάρας), τὰ νήπια διότι πνίγονται μετὰ σακχαρωτά, οἱ ὑπηρέται διότι πωλοῦσιν ὀλίγον ἀκριβὰ τὸ καλὸν ἡμέρα των κατὰ τὴν χρυσὴν αὐτὴν ἡμέραν, οἱ ὑπάλληλοι διότι προδίδάζον-

(*) « Τὰ τεῖχη εἶνε σχεδὸν ἀπανταχοῦ κεκαλυμμένα μετὰ οἰκόσημα καὶ τὰ μονογράμματα τῶν Κυρίων « Σομμαρίπα εἰς τοὺς ὁποίους ἄλλοτε ἀνήκεν ἡ νῆσος αὕτη ». (Ἐπιστολὴ τοῦ πατρὸς Πορτιέρ.)